

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра публічного управління та адміністрування

к.п.н., доцент Шепель М.Є.

ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні
кафедри публічного управління та адміністрування
Протокол № від 2025

Одеса -2025

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Історико-теоретичні засади публічного управління» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування» / Укл.: М.Є. Шепель – Одеса: НУ «Одеська політехніка», 2025. – 21 с.

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування (2025)

Укладач: М.Є. Шепель, к.п.н., доцент

У методичних вказівках подано особливості структури та вимоги до проведення практичних занять розгорнутий план проведення занять, список рекомендованої літератури.

Зміст

Методичні вказівки до проведення практичних занять	3
СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ №1_Історія публічного управління	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТРАДИЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ Й УПРАВЛІННЯ ТА УРОКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	6
Тема заняття 1: Етапи розвитку публічного управління	6
Тема заняття 2: Еволюція розвитку системи державного управління в Україні до середини XVII ст.	6
Тема заняття 3: Еволюція розвитку системи державного управління в Україні у 2 половині XVII ст початку XXст	7
Тема заняття 4: Формування системи державного та публічного управління в Україні у XX — на початку XXI ст	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ Й УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	9
Тема заняття 5: Теоретико-методологічні засади формування сучасної моделі урядування в Україні	9
Тема заняття 6: Особливості розвитку системи публічного управління в зарубіжних країнах	10
Тема заняття 7: Публічне управління як основний різновид соціального управління	11
СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ №2_Теорія публічного управління	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	12
Тема заняття 8: Публічне управління як галузь наукового знання і галузь освіти	12
Тема заняття 9: Концепція «нової» моделі публічного управління	13
Тема заняття 10: Концепції нової інституційної теорії і нового державного менеджменту.	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ	15
Тема заняття 12: Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком	15
Тема заняття 13: Загальна характеристика системи публічного управління та її основні структурні елементи	16
Тема заняття 14: Публічне управління та форми державного устрою. Стилi державного управління.	17
Тема заняття 15: Державно-управлінські рішення: розробка, прийняття й організація виконання	18

Методичні вказівки до проведення практичних занять

Метою викладання навчальної дисципліни «Історико - теоретичні засади публічного управління» є оволодіння базовими знаннями щодо теоретичних та практичних аспектів здійснення державної влади та держави формування на цій основі відповідних вмінь та навичок у сфері публічного управління.

Предметом навчальної дисципліни "Історико - теоретичні засади публічного управління" є основні характеристики публічного управління як складного соціального явища, загальні закономірності взаємодії соціальних об'єктів в процесі формування та реалізації державно-управлінських впливів, обумовленість та напрями еволюції публічного управління.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історико - теоретичні засади публічного управління» є:

1. визначити сутність держави на сучасному етапі і тенденції її розвитку як суб'єкта управління, розглянути поняття та зміст публічного управління;
2. проаналізувати принципи сучасного публічного управління;
3. розкрити методи публічного управління та механізми їх застосування в сучасних умовах;
4. дослідити історію становлення та процесом еволюції публічного управління в Україні;
5. проаналізувати зміст державно-управлінської діяльності, її форми, методи, засоби;
6. визначити чинники, що значною мірою обумовлюють сучасний стан публічного управління в Україні.

Для кожного заняття надзвичайно важливою є вступна частина. Чим вона динамічніша, тим швидше здобувачі налаштуються на сприйняття нової дисципліни та будуть готові до творчої роботи. Важливе нагадування основних вимог, правил на занятті, оголошення завдання на наступне заняття з короткою аргументацією. Це слід робити з огляду на те, що на початку заняття здобувачі більш уважні й сконцентровані

Викладач нагадує здобувачам мету і завдання заняття, визначає форми роботи на занятті, час на проведення окремих видів роботи, тобто надає заняттю конструктивно прагматичного характеру, зацікавлює аудиторію.

Інколи практичні заняття розпочинають з короткого узагальнення найголовніших науково-теоретичних положень, які повинні слугувати вихідним моментом у роботі здобувачів. Найчастіше це робить викладач, оскільки визначити найважливіше, точно сформулювати науково-теоретичні положення або охарактеризувати методи роботи здобувачу не завжди вдається. Але деколи таке узагальнення доручають робити здобувачам, заздалегідь попередивши їх про це.

Після узагальнення викладач повинен дати відповіді на окремі теоретичні запитання, які виникли в здобувачів у процесі підготовки до заняття. Важливо, щоб цей процес не затягнувся. Викладач у такому разі може також запропонувати здобувачам звернутися до підручника, навчального посібника, перенести пояснення на консультацію. Дії викладача залежать від складності питання, наявності літератури.

Після висвітлення теорії питання переходять до власне практичного заняття. Зазвичай з кожної теми лекційного курсу на практичні заняття виносять індивідуалізовані теми комплексного характеру, які, з одного боку, дають змогу здобувачу ширше застосувати здобуті знання, а з іншого – підготуватися до самостійного виконання домашнього

завдання. Для викладача такі комплексні завдання слугують також способом перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу здобувачами.

Однак, індивідуалізуючи завдання, викладач має встановити певний середній рівень, який би відповідав завданням вищої школи та безперервно від заняття до заняття в міру педагогічної доцільності зростав. При цьому здобувач повинен відчувати крок за кроком підвищення рівня своєї підготовки. В іншому разі практичні заняття будуть йому нецікавими. Індивідуалізуючи завдання, необхідно зберігати цілісність системи практичних занять, їхній взаємозв'язок і послідовність, розглядати їх як єдине ціле, підпорядковане змісту лекцій. Кожне заняття має являти собою тематично завершену ланку робочої навчальної програми.

Зважаючи на те, що на підбиття підсумків заняття необхідно 3–5 хвилин, викладач може заздалегідь спланувати час на розгляд кожного питання, проблемних завдань, вправ, ситуацій, тобто дотримуватися регламенту, що дисциплінує студентів, привчає до економії часу. Відсутність регламенту руйнує схему заняття, призводить до втрати логіки, взаємозв'язків.

Практичні заняття мають бути різноманітними. Якщо здобувачі розуміють, що всі їх навчальні можливості вичерпані, то різко знизиться рівень мотивації. Необхідно організовувати практичні заняття так, щоб здобувачі відчували зростання складності завдань, що зумовлювало б позитивні емоції від власного успіху в навчанні, сприяло б творчості, пошукам.

Важливе значення в процесі практичних робіт мають індивідуальний підхід і продуктивне педагогічне спілкування. Здобувачі повинні отримати можливість розкрити і виявити свої здібності, свій потенціал. Тому при розробленні завдань і плану практичного заняття слід враховувати рівень підготовки та інтереси кожного здобувача групи, виступаючи в ролі консультанта, не пригнічувати самостійності та ініціативи здобувачів.

Активність здобувачів на практичних заняттях зростає за умови, що їхня діяльність здійснюється в процесі пошуку шляхів додаткового засвоєння теоретичних знань. У них формуються практичні навички і уміння в галузі вирішення прикладних завдань, побудови схем, графіків, креслень, виконання розрахунково-графічних завдань, закріплюються і вдосконалюються вже наявні уміння, розвивається здатність самостійно використовувати весь багаж знань для вдосконалення певних дій тощо.

У навчальному процесі використовують дві форми проведення практичних робіт:

- фронтальна, за якої після викладення на лекції теорії всі студенти групи виконують одночасно одну практичну роботу на однаковому обладнанні; у такому разі наявний єдиний план і однакова послідовність дій для всіх студентів групи;
- індивідуальна, за якої студенти групи, поділені на бригади, виконують різні за тематикою, змістом і планом практичні роботи. До такої форми вдаються за відсутності належної матеріальної бази для реалізації фронтальної роботи студентів.

Обидві форми проведення практичних занять мають переваги і недоліки. До переваг фронтальної форми проведення практичних занять науковці зараховують:

- безпосередній зв'язок з вивченим навчальним матеріалом, що сприяє формуванню практичних умінь і навичок; реалізується принцип систематичності і послідовності;
- сприятливі умови роботи викладача: фронтальний інструктаж перед роботою і в процесі її виконання; підготовка навчально-матеріальної бази, контроль за перебігом роботи, перевірка її результатів, можливість обговорення результатів роботи групи на поточному чи наступному занятті.

До недоліків фронтальної форми проведення практичних робіт ці вчені відносять:

– просте обладнання (придбання складного устаткування, тобто 25–30 однотипних комплексів для одноразового використання в групі є недоцільним економічно, а також створює складнощі щодо їх розміщення в лабораторії);

– можливість виникнення психологічного дискомфорту у студентів в разі, якщо з якихось причин перед практичним заняттям не відбулася начитка теоретичного матеріалу.

Єдиною перевагою індивідуального практикуму є можливість -використання складного сучасного обладнання, яке вищий навчальний заклад має в одному екземплярі, а основним недоліком є те, що деякі практичні роботи студенти повинні виконувати тоді, коли їм з тематики цих робіт ще не було подано теоретичного матеріалу і його потрібно вивчити самостійно.

Таким чином, фронтальну форму проведення практичного заняття можна використовувати для робіт ознайомчого чи пізнавального характеру, а для складніших практичних робіт, які потребують значних витрат часу і використання дорогого обладнання, доцільно проводити практичні роботи у формі індивідуального практикуму циклічного характеру, за якого студенти працюють на одному і тому ж обладнанні бригадами за графіком, що дає змогу виконати усі заплановані роботи, передбачені навчальною програмою.

На практичних заняттях здобувачам слід дотримуватися принципу максимальної самостійності. Вони повинні самостійно виконати роботу, оформити протокол і дати інтерпретацію результатів. Звичайно, при виникненні суттєвих труднощів у процесі роботи студенти можуть консультуватися у викладача.

Оцінки, отримані за окремі практичні заняття, викладач враховує при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Оцінювання роботи студентів у процесі заняття сприяє контролю та активізації навчально- пізнавальної діяльності.

Кожне заняття доцільно закінчувати коротким висновком і рекомендаціями викладача щодо подальшої роботи. У такому разі практичні заняття разом з лекціями сприятимуть створенню перспективи в роботі студентів.

Важливе значення для практичних занять має використання активних методів навчання: неімітаційних (дискусії, екскурсії, виїзні заняття), імітаційних неігрових (аналіз конкретних ситуацій, вирішення виробничих завдань, розбір документації, дії за інструкцією), імітаційних ділових, рольових ігор, ігрового проектування.

Ефективність практичного заняття значною мірою залежить від уміння викладача володіти увагою студентів, впроваджувати елементи змагальності між ними, здійснювати диференційований підхід при доборі груп для спільної діяльності на практичних заняттях, забезпечувати пряме керівництво (планування, спеціальне конструювання завдань, контроль) і опосередковане (вплив на мотиви, установки, цілі здобувача).

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ №1
Історія публічного управління
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТРАДИЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ Й
УПРАВЛІННЯ ТА УРОКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Тема заняття 1: Етапи розвитку публічного управління

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати цілісне уявлення про еволюцію публічного управління як наукової дисципліни та практичної діяльності, виявити ключові етапи, моделі та трансформації, що вплинули на сучасні управлінські підходи.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
- Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
- Назвати етапи становлення предмету
5. Основна частина
- Обговорення із здобувачами питань
 - Історична еволюція публічного управління: ключові етапи та наукові підходи
 - Цифровізація, глобалізація та трансформація публічного управління
6. Підведення підсумків заняття, оцінювання досягнення мети
 - Який з етапів становлення публічного управління найважливіший? Чому?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 2: Еволюція розвитку системи державного управління в Україні до середини XVII ст.

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати історико-адміністративне уявлення про становлення та еволюцію

системи державного управління на українських землях до середини XVII століття, з урахуванням політичних, правових та соціокультурних чинників

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
- Які елементи давньої системи управління збереглися в сучасній Україні?
- 5. Основна частина
- Обговорення із здобувачами питань
 - Зародження елементів державного управління в Україні в епоху Київської Русі.
 - Розвиток державного управління в Україні в Галицько-Волинському князівстві.
 - Система державного управління в Україні в Литовсько-Польську добу. Розвиток системи державного управління на українських землях в добу Речі Посполитої (1569–1648 рр.).
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - У чому полягала відмінність між централізованим і децентралізованим управлінням у різні історичні періоди?
 - Як впливали зовнішні фактори (монгольська навала, унія з Польщею тощо) на розвиток державного управління?
 - Чи можна вважати козацьке самоврядування формою народної демократії?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 3: Еволюція розвитку системи державного управління в Україні у 2 половині XVII ст початку XXст

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати системне уявлення про ключові етапи трансформації державного управління на українських землях у період від Гетьманщини до початку XX століття, з урахуванням політичних режимів, адміністративних практик та впливу імперських структур.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
- Чи була спадкоємність між козацьким самоврядуванням і управлінськими структурами УНР?
5. Основна частина
- Обговорення із здобувачами питань
 - Органи державної влади та управління в Українській Козацькій державі (друга половина XVII — XVIII ст.).
 - Управління в українських землях у складі Російської імперії (кінець XVIII — початок XX ст.).
 - Формування системи державного управління в українських землях у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини (кінець XVIII — початок XX ст.).
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Чи можна вважати період 1917–1920 рр. спробою відновлення української державності?
 - Які управлінські моделі були найбільш ефективними для України в цей період?
 - Чи була спадкоємність між козацьким самоврядуванням і управлінськими структурами УНР?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 4: Формування системи державного та публічного управління в Україні у XX — на початку XXI ст

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати комплексне уявлення про етапи становлення, трансформації та інституціоналізації системи державного і публічного управління в Україні протягом XX — початку XXI століття, з урахуванням політичних режимів, адміністративних реформ та євроінтеграційних процесів.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх

2. Актуалізація опорних знань

- Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу

3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

- Які історичні події відбувалися в Україні у XX початку XXI ст?

5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

- Револьюційна ситуація в Україні та організація діяльності Української Центральної ради.
- Встановлення радянської системи управління в Україні. Державне управління в УРСР в умовах створення і функціонування загальносоюзної партійно-радянської системи.
- Спроби реформування органів державного управління під час хрущовської “відлиги” та в умовах поглиблення кризи радянської системи.
- Реформування органів державної влади і управління в умовах здобуття Україною незалежності.

6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети

- Які етапи розвитку державного управління в Україні у XX столітті можна виділити?
- Які особливості мала система управління в УСРР/УРСР?
- Які реформи у сфері публічного управління були запроваджені після здобуття незалежності України?
- Що таке публічне управління і чим воно відрізняється від державного?

7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ Й УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема заняття 5: Теоретико-методологічні засади формування сучасної моделі урядування в Україні

Вид заняття: практичне

Мета: дослідити із здобувачами теоретичні основи та методологічні підходи до побудови сучасної моделі урядування в Україні, з урахуванням національного контексту, глобальних тенденцій та принципів доброго врядування.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент

- Перевірка присутніх
- 2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
- 3. Повідомлення теми та мети заняття
- 4. Мотивація навчальної діяльності
 - Як ви вважаєте, чи може ефективне урядування змінити якість життя громадян?
- 5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

 - Сутність теоретико-методологічних засад формування сучасної моделі урядування в Україні.
 - Об'єктивна необхідність проведення адміністративної реформи в Україні.
 - Мета адміністративної реформи в Україні. Основні напрями і хід адміністративної реформи.
 - Особливості сучасного етапу адміністративної реформи: зумовлюючі фактори й актуальні завдання.
- 6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Чи можна вважати сучасну модель урядування в Україні адаптованою до викликів воєнного часу?
 - Які чинники, на вашу думку, найбільше гальмують розвиток ефективного урядування в Україні?
- 7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 6: Особливості розвитку системи публічного управління в зарубіжних країнах

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати у здобувачів системне уявлення про моделі, принципи та етапи розвитку публічного управління в зарубіжних країнах, з акцентом на порівняльний аналіз, адаптацію кращих практик та врахування національного контексту.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу

3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

- Які країни ви вважаєте прикладом успішного публічного управління — і чому?.

5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

- Причини і типи адміністративних реформ на сучасному етапі.
- Стратегія адміністративних реформ у країнах з розвинутою економікою.
- Особливості проведення адміністративних реформ у зарубіжних країнах.
- Специфіка проведення адміністративних реформ у країнах СНД.
- Використання у вітчизняній практиці зарубіжного досвіду вдосконалення системи урядування.

7. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети

- Які моделі публічного управління переважають у країнах Західної Європи, США та Азії?

- Які ключові принципи лежать в основі системи публічного управління в країнах ЄС?

- Які інституції забезпечують ефективне публічне управління у зарубіжних країнах?

7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

*Забезпечення роботи здобувачів:*Рекомендована література

Тема заняття 7: Публічне управління як основний різновид соціального управління

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати системне уявлення про публічне управління як специфічну форму соціального управління, що реалізується в інтересах суспільства через інститути державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства..

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент

- Перевірка присутніх

2. Актуалізація опорних знань

- Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу

3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

Чому суспільство не може існувати без управління? Яку роль у цьому відіграє публічне управління?

5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

- Поняття і види публічного управління
- Необхідність, можливість і межі публічного управління
- Нормативне регулювання публічного управління

- Форми та методи публічного управління
- Адміністрування і менеджмент в публічному управлінні

6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети

- Що таке публічне управління і чим воно відрізняється від інших форм соціального управління?

- Які основні функції виконує публічне управління в суспільстві?

- Хто є суб'єктами та об'єктами публічного управління?

7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література.

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ №2

Теорія публічного управління

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема заняття 8: Публічне управління як галузь наукового знання і галузь освіти

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про публічне управління як міждисциплінарну галузь наукового знання та освітню сферу, що поєднує теоретичні засади, прикладні інструменти та професійні компетентності для ефективного врядування.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент

- Перевірка присутніх

2. Актуалізація опорних знань

- Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу

3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

- Чи можна вважати публічне управління міждисциплінарною наукою? Які науки воно поєднує?

5. Основна частина

- Публічне управління як галузь знання та навчальна дисципліна
- Основні категорії управління. Природа і сутність публічного управління
- Публічне управління як галузь наукового знання та як навчальна дисципліна

6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
- Що таке публічне управління як наукова дисципліна?
 - Які основні етапи становлення публічного управління як галузі знань в Україні?
 - Які освітні програми в Україні готують фахівців у сфері публічного управління?
 - Які ключові компетентності формуються під час навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література.

Тема заняття 9: Концепція «нової» моделі публічного управління

Вид заняття: практичне

Мета: дослідити із здобувачами основні положення концепції «нового публічного менеджменту» (New Public Management, NPM), її теоретичні джерела та практичні прояви.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
 2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
 3. Повідомлення теми та мети заняття
 4. Мотивація навчальної діяльності
 - Чому, на вашу думку, традиційні моделі управління більше не відповідають сучасним викликам?
 - 5. Основна частина
- Обговорення із здобувачами питань
- «Доброналежне» публічне управління
 - Концепція нової моделі публічного управління
 - Концепція електронної держави в рамках нової моделі публічного управління
 - Спрощення законодавства як інструмент нової моделі публічного управління
 - Публічне управління за результатами
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Що таке концепція «нового публічного управління» (New Public Management)?
 - Які основні принципи лежать в основі нової моделі публічного управління?
 - У яких країнах уперше було впроваджено концепцію NPM?
 - Які механізми (децентралізація, контрактне управління, KPI, е-урядування) є характерними для цієї моделі?
 7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Тема заняття 10: Концепції нової інституційної теорії і нового державного менеджменту.

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати у здобувачів глибоке розуміння теоретичних засад нової інституційної теорії та концепції нового державного менеджменту як сучасних підходів до організації, оцінки та трансформації публічного управління в умовах демократичного врядування.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
- Чому, на вашу думку, традиційні інститути державного управління не завжди ефективно реагують на сучасні виклики ?
- 5. Основна частина
- Обговорення із здобувачами питань
 - Передумови та основи нової інституціональної теорії
 - Концепція нового державного менеджменту
 - Проблема співвідношення державного менеджменту та політики
 - Порівняльна роль понять «керівництво», «адміністрування» та «управління».
 - Державний менеджмент і ринкова економіка
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Які країни першими впровадили принципи нового державного менеджменту?
 - Які інститути відіграють ключову роль у формуванні ефективного врядування?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література.

Тема заняття 11: Принципи державного управління, механізми їх прояву і особливості

Вид заняття: практичне

Мета: дослідити із здобувачами базові принципи державного управління, їх нормативно-правовим закріпленням, практичною реалізацією та особливостями проявів в сучасних управлінських процесах.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
 - Як ви вважаєте, чи можуть однакові принципи працювати однаково в різних країнах?
- 5. Основна частина
 - Обговорення із здобувачами питань
 - Соціальна природа адміністративних організацій і цілі організаційного розвитку
 - Теорії організаційного розвитку та сучасні концепції бюрократії
 - Стратегії подолання організаційних та бюрократичних патологій у розвитку організацій
 - Роль інноваційного потенціалу в організаційному розвитку
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Які основні принципи державного управління закріплені в Конституції України?
 - Що таке механізм державного управління і з яких елементів він складається?
 - Які види принципів державного управління ви можете назвати (соціально-політичні, організаційні тощо)?
 - Які функції виконують механізми державного управління?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

*Забезпечення роботи здобувачів:*Рекомендована література

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

Тема заняття 12: Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком

Вид заняття: практичне

Мета: дослідити із здобувачами теоретичні підходи до розуміння держави як інституції, що формує стратегічні напрями суспільного розвитку, її функціями, механізмами впливу та взаємодію з іншими акторами в умовах демократичного врядування.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності
 - Чому саме держава, а не інші інститути, відіграє ключову роль у розвитку суспільства?
5. Основна частина
 - Обговорення із здобувачами питань
 - Обумовленість державного управління суспільними функціями держави, вектором її історичної еволюції і формами.
 - Сутність державної влади. Конституційна модель поділу державної влади.
 - Державний механізм: державний апарат і державні організації.
 - Державне управління і виконавча влада.
 - Державне управління і місцеве самоврядування
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Які основні функції виконує держава у процесі суспільного розвитку?
 - Що означає поняття «держава як суб'єкт управління»?
 - Які форми державного устрою ви можете назвати?
 - Які концепції пояснюють роль держави в управлінні суспільними процесами?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

*Забезпечення роботи здобувачів:*Рекомендована література.

Тема заняття 13: Загальна характеристика системи публічного управління та її основні структурні елементи

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про систему публічного управління, її сутність, функціональну структуру та взаємодію основних елементів у забезпеченні ефективного врядування в демократичному суспільстві.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент

- Перевірка присутніх

2. Актуалізація опорних знань

- Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу

3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

Чому, на вашу думку, публічне управління розглядається як цілісна система, а не просто сукупність окремих органів влади — і як це впливає на ефективність держави?

5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

- Система державних органів (інституціональна підсистема)
- Нормативні правові основи публічного управління (нормативна правова підсистема)
- Інформаційні ресурси системи публічного управління (інформаційно-комунікативна підсистема)
- Людський потенціал системи публічного управління (кадрова підсистема)
- Корпоративна культура в системі публічного управління (соціокультурна підсистема)

6. Підведення підсумків заняття, оцінювання досягнення мети

- Що таке система публічного управління та які її основні ознаки?
- Які структурні елементи входять до системи публічного управління?
- Які функції виконують органи публічного управління?
- Які рівні публічного управління існують в Україні?

7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 14: Публічне управління та форми державного устрою. Стилі державного управління.

Вид заняття: практичне

Мета: дослідити із здобувачами взаємозв'язок між формами державного устрою, стилями державного управління та особливостями реалізації публічного управління в різних політико-адміністративних контекстах.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття
4. Мотивація навчальної діяльності

Чому, на вашу думку, в одних країнах публічне управління сприяє розвитку демократії та добробуту, а в інших — стає інструментом авторитаризму?
5. Основна частина

Обговорення із здобувачами питань

 - Сутнісні риси і форми державно-управлінської діяльності.
 - Управлінський процес і технологія управління.
 - Стили державного управління.
 - Ефективність державного управління
6. Підведення підсумків заняття , оцінювання досягнення мети
 - Які існують форми державного устрою? Наведіть приклади.
 - У чому полягає відмінність між унітарною та федеративною державою?
 - Які стилі державного управління ви можете назвати?
 - Що таке публічне управління і які його основні ознаки?
7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

Тема заняття 15: Державно-управлінські рішення: розробка, прийняття й організація виконання

Вид заняття: практичне

Мета: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про процес розробки, прийняття та реалізації державно-управлінських рішень як ключовий механізм функціонування системи публічного управління, що забезпечує досягнення суспільно значущих цілей.

Здобувач повинен:

Знати: матеріал з теми

Вміти: використовувати матеріал на практиці

Структура заняття

1. Організаційний момент
 - Перевірка присутніх
2. Актуалізація опорних знань
 - Фронтальне опитування з теми лекційного матеріалу
3. Повідомлення теми та мети заняття

4. Мотивація навчальної діяльності

- Чому, на вашу думку, навіть найкраща державна політика може зазнати провалу, якщо управлінське рішення буде необґрунтованим або погано реалізованим?

5. Основна частина

- Обговорення із здобувачами питань
- Визначення поняття державно-управлінських рішень. Роль і місце державно-управлінських рішень в системі державного управління.
- Базові концепції, теорії та ідеї щодо прийняття управлінських рішень.
- Класифікація державно-управлінських рішень.
- Проблеми вдосконалення прийняття управлінських рішень у контексті розвитку процесу державного управління в Україні

6. Підведення підсумків заняття, оцінювання досягнення мети

- Що таке державно-управлінське рішення і які його основні етапи?
- Які суб'єкти беруть участь у процесі розробки та реалізації управлінських рішень?
- Які методи використовуються для обґрунтування управлінських рішень?

7. Повідомлення домашнього завдання

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, дидактичний матеріал

Забезпечення роботи здобувачів: Рекомендована література

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Добрянська, Н. А., Балан, О. С., Лебедева, В. В. Історико-теоретичні засади публічного управління : курс лекцій з дисципліни для студентів спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса : ОНПУ, 2020. 148 с.
2. Основи публічного управління та адміністрування : навч. посіб. для здобувачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / П. С. Покатаєв, М. А. Латинін, С. В. Степаненко, Г. П. Пасемко, О. М. Таран. Харків : ТОВ «Оберіг», 2024. 240 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1359_76599186.pdf
3. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник . Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с. URL: https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9019/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%284%29%20%281%29.pdf
4. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст.голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/DERZHAVNE-UPRAVLINNYA-2012.pdf>
5. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник /А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, Л. О. Нікіфорова та ін.]. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 181 с.
6. Публічне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи матеріали XI наук. Інтернет-конф. за міжнар. участю для аспірантів та докторантів. 29 трав. 2020 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 286 с. URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/Internet_konf_DU-2020.pdf

Додаткова література

7. Державне управління в Україні : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. 265 с. URL: http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/692/3/http://uchenyjkot.ru/infusions/pro_download_panel/download.php?did=250735 (Осовська Г. В., Осовський О. А. Основи менеджменту : підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ : Кондор, 2006. 661 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5364.html>)
8. Ястремська О. М., Мажник Л. О. Публічне адміністрування : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 190 с. URL: <http://law.biz.ua/books/0001/index.html>
9. Адміністративна реформа — історія, очікування та перспективи / упоряд. В. П. Тимошук. Київ : Факт, 2002. 100 с. URL: http://www.pravo.org.ua/files/ebook/Ad_ref_history_perspekt.pdf
10. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 3: Історія державного управління / наук.-ред. колегія: А. М. Михненко (співголова), М. М. Білинська (співголова) та ін. 788 с. URL: <http://212.111.196.8:8081/ndi/encyclopedia/default.aspx>.
11. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. 748 с. URL: <http://212.111.196.8:8081/ndi/encyclopedia/default.aspx>.
12. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки : прийнята позачерговою сьомою сесією Верховної Ради Української РСР дев'ятого скликання 20 квітня 1978 року // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1978. № 18. Ст. 268. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-09/ed19780420>
13. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
14. Мельниченко В. І. Децентралізація і деконцентрація публічної влади на пострадянському просторі: детермінованість, значення, межі // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2004. № 1–2 (9–10). С. 282–288. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/668.pdf>.
15. Мельниченко В. І. Переосмислення функцій державного управління у контексті децентралізації публічної влади // Український соціум. 2004. № 2(4). С. 109–116. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2004_2/109-116.pdf
16. Про державну службу : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4050-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 26. Ст. 273. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4050-17>.
17. Скібіцька Л. І., Скібіцький О. М. Менеджмент : навчальний посібник для вищ. навч. закладів. Київ : Центр навч. л-ри, 2007. 415 с. URL: http://uchenyjkot.ru/infusions/pro_download_panel/download.php?did=250851
18. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. / [Г. С. Одінцева, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Ю. Амосова, канд. екон. наук, доц. Н. М. Мельтюхової. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2012. 252 с. URL: <http://old.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2021/05/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D1%82%D0%B0-%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%9D%D0%B0%D0%B2>

[%D1%87.-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.-2012-%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%A0%D0%86.pdf](#) .

19. Публічне управління : термінол. слов. / уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білінська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_888_37081450.pdf

Інформаційні ресурси

20. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.ukrgold.net/links/21951/21962/> (дата звернення: 30.08.2025).
21. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2025).
22. Рахункова палата України : офіційний сайт. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index> (дата звернення: 30.08.2025).
23. Організація ООН і Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk>
24. Національне агентство України з питань державної служби : офіційний сайт. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index> .
25. Державна фінансова інспекція України : офіційний сайт. URL: www.dkrs.gov.ua

Бібліотеки України

26. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> (дата звернення: 30.08.2025).
27. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
28. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
29. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська Політехніка». URL: <http://library.opu.ua>.

Законодавство України

30. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
31. Нормативно-правові акти України. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>
32. ЛІГА:ЗАКОН. URL: <http://www.liga.kiev.ua/>
33. УкрПраво. URL: <http://www.ukrpravo.kiev.com>